



Laidiens: 16.02.2001., Nr. 27

Ministru kabineta noteikumi Nr. 63

Rīgā 2001.gada 13.februārī (prot. Nr. 7, 14.§)

Noteikumi par minimālajām prasībām nodarbināto drošībai un veselības aizsardzībai darba vietās

Izdoti saskaņā ar likuma "Par darba aizsardzību" 16.pantu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Šie noteikumi nosaka minimālās prasības nodarbināto drošībai un veselības aizsardzībai darbā visās esošajās, kā arī no jauna iekārtojamās vai pārveidojamās darba vietās — vietās, kur persona (turpmāk — nodarbinātais) veic savu darbu, kā arī citās vietās, kas nodarbinātajam ir pieejamas darba gaitā.
2. Šo noteikumu prasības neattiecas uz darba vietām:
 - 2.1. auto, upju, jūras, gaisa un dzelzceļa transportlīdzekļos;
 - 2.2. derīgo izrakteņu ieguves rūpniecībā;
 - 2.3. zvejas kuģos;
 - 2.4. lauksaimniecības vai mežsaimniecības uzņēmumos, ja tās atrodas savrup no šo uzņēmumu ēkām;
 - 2.5. būvlaukumos.
3. Šie noteikumi nenosaka minimālās prasības nodarbināto drošībai un veselības aizsardzībai darba vietās ārkārtējās situācijās.
4. Par šo noteikumu ievērošanu ir atbildīgs darba devējs.
5. Šo noteikumu ievērošanu kontrolē Valsts darba inspekcija.

II. Minimālās prasības nodarbināto drošībai un veselības aizsardzībai darba vietās

6. Šajā nodaļā noteiktās prasības tiek piemērotas, ņemot vērā darba vietas īpatnības, darba raksturu, darba apstākļus, darba vides risku un citus nosacījumus.
7. Elektroietaisies projektē, ierīko un uztur tā, lai:
 - 7.1. nerastos ugunsgrēka vai eksplozijas risks;
 - 7.2. nodarbinātie būtu pasargāti no elektrotraumām, ko izraisa tieša vai netieša saskare ar elektroietaisi;
 - 7.3. materiālu un aizsargierīču izvēle būtu atbilstoša spriegumam, darba apstākļiem un to nodarbināto kompetencei, kuriem ir pieejamas elektroietaisies vai to daļas.

8. Evakuācijas ceļus un izejas projektē, ierīko un uztur, ievērojot šādas prasības:

8.1. evakuācijas ceļi un izejas, kā arī satiksmes ceļi un durvis, kas uz tām ved, ir brīvas un nodrošina visātrāko nokļūšanu drošībā;

8.2. evakuācijas ceļi un izejas nodrošina ātru un pēc iespējas drošāku nodarbināto evakuāciju no visām darba vietām briesmu gadījumā;

8.3. evakuācijas durvis veras uz āru;

8.4. bīdāmās vai virpuļdurvis aizliegts izmantot kā speciālās evakuācijas durvis;

8.5. evakuācijas durvis nodarbināto uzturēšanās laikā nedrīkst būt aizslēgtas, un briesmu gadījumā tās ir viegli atveramas;

8.6. evakuācijas ceļus un izejas apzīmē saskaņā ar prasībām drošības zīmju lietošanai darba vietās;

8.7. evakuācijas ceļu un izeju skaitu, izvietojumu un izmērus nosaka atkarībā no darba vietu daudzuma, aprīkojuma un to izmēriem, kā arī no maksimāli iespējamā nodarbināto skaita;

8.8. evakuācijas ceļus un izejas, kam nepieciešams apgaismojums, nodrošina ar pietiekamas intensitātes avārijas apgaismojumu gadījumam, ja darba apgaismojums tiek bojāts.

9. Darba vietas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nodrošina ar piemērotām automātiskajām ugunsgrēka dzēšanas iekārtām, automātiskajām ugunsdzēsības signalizācijas iekārtām, ugunsgrēka izziņošanas sistēmām un ugunsdzēšanas līdzekļiem pietiekamā skaitā, ņemot vērā ēku izmērus un izmantošanas nolūku, tajās izvietoto darba aprīkojumu, pielietojamo vielu fizikālās un ķīmiskās īpašības un maksimāli iespējamo nodarbināto skaitu.

10. Ugunsdzēšanas līdzekļi, automātiskās ugunsgrēka dzēšanas iekārtas, automātiskās ugunsgrēka signalizācijas ierīces un ugunsgrēka izziņošanas sistēmas ir ērti pieejamas un vienkārši lietojamas, regulāri pārbaudītas un uzturētas kārtībā, un to atrašanās vietas ir norādītas ar zīmēm, kuras izvieto normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

11. Plānojot, iekārtojot un uzturot teritoriju, ievēro šādas prasības:

11.1. teritorija ir pēc iespējas apzaļumota, ar labiekārtotiem satiksmes ceļiem;

11.2. atkritumus savāc, šķiro un īslaicīgi uzglabā speciāli ierīkotās vietās;

11.3. smalku (putekļveida) materiālu noliktavas atrodas vismaz 25 metru attālumā no citām ēkām (ja uzņēmuma teritorijas lielums to atļauj).

12. Prasības slēgtu darba telpu vēdināšanai:

12.1. darba vietās ir nodrošināta pietiekama svaiga gaisa pievade, ņemot vērā darba raksturu un nodarbināto fizisko slodzi;

12.2. jebkuras tādas vielas koncentrācija, kura, nonākot saskarē ar cilvēka organismu, rada traumu, arodslimību vai citus veselības traucējumus (turpmāk — kaitīgā viela), nedrīkst pārsniegt maksimāli pieļaujamo kaitīgo vielu koncentrāciju darba vides gaisā, kas visā darba dzīves laikā ar astoņu stundu darba dienas ilgumu (vai arī citu iedarbības ilgumu, bet ne vairāk kā 40 stundas nedēļā) neizraisa saslimšanu un novirzes veselībā, kuras konstatējamas ar mūsdienīgām izmeklēšanas metodēm (turpmāk — kaitīgo vielu aroda ekspozīcijas robežvērtība);

12.3. gaisa kondicionēšanas vai ventilācijas sistēmas ir uzturētas kārtībā un regulāri tīrītas, un tiek pārbaudīta to darbības efektivitāte;

12.4. ir iekārtota ventilācijas kontroles sistēma, kura uzrāda traucējumus ventilācijas sistēmas darbībā (ja šādas kontroles sistēmas nepieciešamību nodarbināto drošībai un veselības aizsardzībai darbā nosaka darba devējs vai nodarbināto uzticības personas);

12.5. mehānisko ventilācijas sistēmu un gaisa kondicionēšanas iekārtu darbība nerada caurvēju;

12.6. iekārtojot pieplūdes–nosūces ventilāciju un gaisa apsildīšanu, ir pieļaujama gaisa recirkulācija ne vairāk kā 10 % no visa pievadāmā gaisa apjoma. Gaisa recirkulācija aizliegta no telpām, kurās darbi ir saistīti ar ķīmiskām vielām, ķīmiskiem produktiem, azbestu, baktērijām, vīrusiem, radioaktīvām vielām, kā arī no telpām, kurās veic ugunsbīstamus vai sprādzienbīstamus darbus;

12.7. ventilācijas un gaisa apsildīšanas ierīču radītais troksnis nepārsniedz pieļaujamo trokšņa līmeni;

12.8. ja ar esošajiem tehniskajiem līdzekļiem nevar novērst vai samazināt kaitīgo vielu koncentrāciju līdz kaitīgo vielu aroda ekspozīcijas robežvērtībai, darba vietās, kur gaisā izdalās kaitīgas vielas, ierīko vietēju nosūces ventilāciju tā, lai izslēgtu kaitīgo vielu nokļūšanu nodarbināto elpošanas zonā, blakus darba vietā, citā telpā vai apkārtējā vidē;

12.9. ventilācijas sistēma ir sabloķēta ar ugunsdzēsības signalizācijas vai ugunsgrēka dzēšanas iekārtu, lai ugunsgrēka gadījumā ventilācija tiktu atslēgta un nepieļautu uguns izplatīšanos uz citām telpām.

13. Ražošanas atkritumi un ķīmiskās vielas vai ķīmiskie produkti, kas var piesārņot darba vides gaisu vai atmosfēru kopumā un radīt briesmas nodarbināto drošībai un veselībai, nekavējoties aizvācam.

14. Prasības telpu mikroklimatam:

14.1. darba telpās nodrošina darba raksturam un nodarbināto fiziskajai slodzei atbilstošu mikroklimatu (temperatūru, gaisa relatīvo mitrumu, gaisa kustības ātrumu, atstaroto siltumu);

14.2. mikroklimats atpūtas telpās, dežūrpersonāla telpās, ģērbtuvēs, tualetēs, dušās, ēdamtelpās un pirmās palīdzības telpās ir piemērots attiecīgās telpas izmantošanas mērķim.

15. Prasības telpu apgaismojumam:

15.1. darba vietas ir nodrošinātas ar dabisko apgaismojumu un aprīkotas ar mākslīgo apgaismojumu tā, lai kopējais apgaismojums būtu pietiekams nodarbināto drošībai un veselībai;

15.2. apgaismes ķermeņi darba telpās un ejās ir izvietoti tā, lai pasargātu nodarbinātos no nelaimes gadījumu un arodslimību riska, kas saistīts ar nepietiekamu apgaismojumu;

15.3. darba vietas, kur pēkšņa apgaismojuma izslēgšana var kaitēt nodarbināto drošībai un veselībai, ir nodrošinātas ar pietiekamu avārijas apgaismojumu.

16. Logus un virsgaismas logus projektē, ierīko un uztur, ievērojot šādas prasības:

16.1. logi, virsgaismas logi un stikla šķērssienas ļauj izvairīties no saules staru pārmērīgas iedarbības uz darba vietu, ņemot vērā darba un darba vietas īpatnības;

16.2. nodarbinātajiem ir iespēja droši atvērt, aizvērt, noregulēt vai nostiprināt logus, virsgaismas logus un vēdināšanas lūkas;

16.3. atvērti logi, virsgaismas logi vai vēdināšanas lūkas nerada briesmas nodarbinātajiem;

16.4. logi un virsgaismas logi ir projektēti kopā ar aprīkojumu to tīrīšanai vai ir apgādāti ar ierīcēm, kas ļauj tos tīrīt, nepakļaujot riskam nodarbinātos, kuri veic šo darbu vai atrodas logu tuvumā.

17. Telpu grīdas, sienas, griestus un jumtus projektē, ierīko un uztur, ievērojot šādas prasības:

17.1. telpu grīdas ir stabilas, tās nedrīkst būt slidenas, ar bīstamiem izciļņiem, caurumiem vai slīpumiem, kas var apdraudēt nodarbināto drošību un veselību;

17.2. darba vietās ir pietiekama siltumizolācija, ievērojot veicamā darba raksturu un nodarbināto fizisko slodzi;

17.3. grīdas, sienas un griesti telpās ir ērti tīrāmi vai kopjami atbilstoši higiēnas prasībām;

17.4. caurspīdīgas vai caurredzamas sienas (īpaši vienlaidu stikla šķērssienas darba telpās un satiksmes ceļu tuvumā) ir skaidri iezīmētas, izgatavotas no droša materiāla vai norobežotas tā, lai pasargātu nodarbinātos no uzgrūšanās sienām vai no savainojumiem, sienai sagrūstot;

17.5. ir veikti pasākumi, lai novērstu darbu veikšanu vai nodarbināto nokļūšanu uz jumtiem, kas gatavoti no nepietiekami izturīgiem materiāliem vai citādi var apdraudēt nodarbināto drošību un veselību (piemēram, nav nožogoti), ja vien netiek sagādāts aprīkojums, kas ļauj darbu veikt droši.

18. Durvis un vārtus projektē, ierīko un uztur, ievērojot šādas prasības:

18.1. durvju un vārtu izvietojumu, skaitu un izmērus, kā arī tajos lietotos materiālus nosaka telpu īpatnības un izmantojums;

18.2. caurredzamās durvis ir marķētas labi redzamā augstumā;

18.3. virpuļdurvis un vārtni ir caurspīdīgi vai ar caurredzamiem elementiem;

18.4. durvju un vārtu caurredzamās vai caurspīdīgās daļas, kuras nav no izturīga materiāla vai citādā veidā var radīt risku gūt savainojumus vai traumas, ir aizsargātas no izsišanas;

18.5. bīdāmās durvis ir apgādātas ar drošības ierīci, kas novērš to izslidēšanu no vadnēm un apgāšanos;

18.6. durvis un vārti, kas veras uz augšu, ir apgādāti ar mehānismu, kas novērš to krišanu lejup;

18.7. durvis, kas veras uz evakuācijas ceļiem un izejām, ir apzīmētas ar drošības zīmēm un jebkurā brīdī bez palīdzības atveramas no iekšpuses;

18.8. durvis gājējiem ir iekārtotas transportlīdzekļu vārtu tuvumā, ja nevar nodrošināt gājēju plūsmu caur tiem;

18.9. durvis gājējiem ir skaidri apzīmētas un nav aizsprostotas;

18.10. mehānisko durvju un vārtu darbība neapdraud nodarbinātos, un durvis un vārti ir aprīkoti ar viegli pamanāmām un aizsniedzamām avārijas atslēgšanas ierīcēm, kas ļauj tos atvērt ar rokām, ja enerģijas piegādes trūkuma dēļ durvis un vārti neatveras automātiski;

18.11. transportlīdzekļu vārti no iekšpuses ir apzīmēti ar signālkrašojumu.

19. Satiksmes ceļus un zonas, kurās var tikt apdraudēta nodarbinātā dzīvība vai veselība (turpmāk — bīstamā zona), projektē, ierīko un uztur, ievērojot šādas prasības:

19.1. satiksmes ceļi ir izvietoti tā, lai nodrošinātu ērtu un drošu pieeju kā gājējiem, tā arī transportlīdzekļiem, neradot draudus nodarbinātajiem, kuri strādā šo satiksmes ceļu tuvumā;

19.2. gājēju ceļi un satiksmes ceļi atbilst maksimāli iespējamam lietotāju skaitam;